

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

9 Quomodo in re distinguantur vnitas generis & differentiæ, tam inter se,
quam ab specifica vnitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

constituere. Differentia, quæ per modum formæ aut actus genus contrahit & diuidit; ac constituit speciem, species vero erit quæ ex his componitur; propriam vero, quod speciei per se accidit. Accidens, quod indidivis, seu speciei ratione indidivis, contingenter inest. Et hoc modo non tam diuiditur vniuersale secundum diuersas rationes vniuersalitatis, quam secundum diuersas habitudines ipsorum vniuersalium inter se. Ita tamen vt vniuersale speciei sit quali præcipuum, totale, & absolutum; alia vero dicant aliquam habitudinem, quali partialem, vel formalem ad ipsam speciem, vt declaratum est. Vnde etiam est probabile, vniuersale sub hac ratione, non dici æque primo & vniuersale de his, vniuersalibus, sed primo de his, quæ essentialia sunt, deinde vero de alijs quæ sunt extra essentialiam, & inter priora vniuersale speciei esse præcipuum: propter quod etiam Plato, vt Aristoteles interdum significat specierum tantum ideas ponebat. Non oportet autem intelligere analogiam inter speciem, genus, & differentiam in ratione vniuersalis, quia omnia dicunt conuenientiam, & unitatem essentialiam, & habent eundem modum identitatis respectu eorum à quibus abstrahuntur, quod fecus contingit in proprio & accidente. Atque hæc consideratio vniuersalium secundum proprias rationes suas, & secundum quod inter se distinguuntur, seu comparantur, maxime confert ad rerum essentialias cognoscendas, & definiendas: ideoque ad Metaphysicum institutum maxime necessaria est. Quoniam vero proprium, & accidens sunt extra rerum essentialias, nihil de eis quatenus vniuersalia sunt, considerandum occurrit, præter intentiones & relationes rationis, quæ in ordine ad prædicationes à dialecticis declarantur; & quæ inferius suo loco dicemus de propria ac reali essentialia accidentis, & distinctione eius à substantia, varijsq; habitudinibus, quas habet ad substantiam, inter quas vna esse potest intrinseca dimanatio, à qua habet, vt proprium nominetur: de alijs ergo tribus vniuersalibus, genere, specie, differentia, dicendum superest, quomodo in rebus distinguantur, & quod habeant in eis principium ac fundamentum.

SECTIO IX.

Quomodo in re distinguantur unitas generis & differentia tam inter se, quam ab specificata unitate.

I.

Enus & differentia in re distinguuntur, his argumentis suaderi posse videtur: primo, quia species componitur ex genere & differentia, quæ compositio Metaphysica dicitur, nec censetur omnino per rationem cõstita, sed in rebus ipsis aliquo modo inuenta; & ideo probatores Theologi docent, non inueniri in Deo, quia repugnat summæ simplicitati eius: ergo signum est, genus & differentiam in re ipsa aliquo modo distinguuntur: & non tantum ratione seu conceptibus nostris, quia alioquin non facerent in re compositionem: sola enim rationis distinctio, etiam fundata in virtuali rei distinctione seu eminentia non sufficit ad veram rei compositionem: est ergo in re distinctio aliqua inter genus & differentiam. Et confirmatur, nam hac ratione Aristot. 7. Metaph. cap. 10. tex. 33. cum dixisset, definitionem debere constare ex partibus, nimirum genere, & differentia, subdit, *Sicut se habet definitio ad totam rem, ita partes definitionis ad partes rei*: est ergo inter eas vera aliqua distinctio, sicut inter partes rei.

II.

Secundo probatur idem, quia, quæ in re ipsa habent essentialias, vel partiales aliquo modo diuersas, in re ipsa aliquo modo distinguuntur: sed ita se habent genus & differentia: ergo. Probatur minor ex his,

quæ generi, & differentia communiter attribuntur. Nam in primis Aristot. 3. Metaph. tex. 10. ait, differentiam esse extra rationem generis, nõ est ergo differentia de essentialia generis, neq; de conuerso. Vnde 6. Topic. c. 3. ait Aristot. neque genus participare differentias, neq; differentias genus: & 7. Metaph. cap. 12. tex. 42. dicit, differentias non poni in ratione generis, sed genus comparari ad differentias, vt potentiam ad actum essentialiam; & ideo fieri ex eis vnum per se. Et ratione patet, nam differentia diuidens genus, sunt inter se oppositæ: ergo non possunt ambæ esse de essentialia generis: ergo neque vna, neque altera esse potest de essentialia eius. Patet cõsequencia, tum quia non est maior ratio de vna, quam de alia, tum etiam, quia si vna esset de essentialia, esset inseparabilis, vnde altera nunquã posset ei conuenire, cum opposita non possint simul eidem inesse: habet ergo genus essentialiam ex se distinctam à differentijs, sed non includentem illas. Quod vero è contrario differentia etiam dicat essentialiam non includentem genus, patet, tum quia aliàs genus esset transcendens, tum etiam quia alioqui differentia includeret totum id, quod includit species, vnde quædam nugatio committeretur, quando differentia adiungitur generi.

Tertium argumentum esse potest, quia, quæ in re separantur, necesse est aliquo modo distinguuntur etiam in re, sed gradus inferior, & superior in re separantur, nam alicubi est ratio animalis, vbi rationale non inuenitur, & sic de alijs. Simile argumentum est, quod in re ipsa duæ species sunt similes in ratione generica, non vero in specifica: vnde videtur necessarium, has rationes in re ipsa esse distinctas. Item quod differentia contrahit genus, & actuat illud: non sunt ergo omnino idem: quia idem non contrahit se ipsum.

Quarto argumentor, quia hæc locutiones præcise & abstracte sunt falsæ, *animalitas est rationalitas* & similes, & non nisi ob distinctionem formalem, nam, si essent omnino idem prædicarẽ & subiectum, propositio affirmans vera esset: sed illis vocibus significantur præcise gradus genericus & differentialis, distinguuntur ergo hi gradus ex natura rei.

Atque hic vterius concluditur, genus, & differentiam sigillatim sumpta distinguuntur ex natura rei à tota specie, quia comparantur ad illam vt partes ad totum verè ac re ipsa compositum ex illis: totum autem distinguuntur ex natura rei à singulis componentibus, esto non distinguantur ab omnibus simul sumptis & vnitis: distinguuntur enim saltem vt includens aliquid, quod aliud non includit. Vnde hac ratione communiter etiam dicitur, genus ac differentiam præcise sumpta in ratione partium non posse verè prædicari de specie: quia pars non prædicatur de toto. Et confirmatur primo, nam si in re homo & animal nullo modo distinguuntur, neque etiam equus & animal, ergo neque homo & equus possent distinguuntur, nam quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se: & quicquid est de essentialia vnius, erit de essentialia alterius & conuerso: nam, si homo & animal in re sunt idem, quicquid est de essentialia hominis erit de essentialia animalis, & simile erit in equo: ergo idem erit comparando hominem & equum inter se: vel certe fatendum erit, aliquid esse de essentialia animalis in homine, quod non sit in equo; & è conuerso, ex quo sequitur animal non dici vniuersale neque secundum eandem rationem de homine & equo; sed æquiuoce, vel ad summum secundum analogiam quandam proportionalitatis. Tandem confirmatur illa ratione sæpe facta, quia non possunt res diuersæ secundum idem omnino esse similes & differentes, sed duæ species sunt simpliciter & essentialiter differentes, & tamen sunt similes in genere: ergo fieri non potest, quin genus & species aliquo modo in re ipsa distinguantur.

Ref.

Referuntur varie sententie

VI. In hac re varij possunt esse dicendi modi. Primus est, hos gradus distingui non utcumque ex natura rei, sed omnino realiter, saltem per inclusionem aliquius rei realiter distinctæ, quæ est in vno, & non in alio. Hanc opinionem significant Iandun. 2. Metaph. quæst. 9. & eandem tenere debent omnes, qui existimant hos gradus genericum & specificum sumi ex formis realiter distinctis: nam inde sequitur corpus significare tantum compositum ex materia & forma corporeitatis, vivens vero significare compositum ex corpore & anima vegetativa; animal vero addere animam sensitivam realiter distinctam: homo vero rationalem. De differentiis autem, rationali & similibus fortasse diceret hæc opinio, solum dicere ultimam formam ut informantem: unde etiam sit dicere aliquod realiter distinctum à genere. Et hinc fortasse existimavit Durand. in 2. dist. 3. quæst. 1. in simplicibus ut sunt angeli, & accidentia, vel formæ ipsæ, non posse dari differentias proprias, & consequenter nec compositionem ex genere & differentia.

VII. Secunda sententia est, hæc prædicata distingui ex natura rei inter se, & ab ipso composito, saltem distinctione formali, seu modali, quam vocant. Ita tenet Scotus in 2. dist. 3. quæst. 1. & 7. Metaph. quæst. 16. & ibi Ant. And. quæst. 7. nam, licet Scotus interdum ponat distinctionem realem inter formas physicas communem & propriam, ut inter formam corporeitatis, & animam, v.g. & tunc necessario dicere debeat inter gradus sumptos ab his formis esse maiorem, distinctionem, quam formalem iuxta præcedentem opinionem, tamen non censet; eam distinctionem reale formalem, esse necessariam ad distinguendos hos gradus, nam in eadem re simplici physice admittit verum genus & differentiam, eorumque compositionem, & ideo generatim loquendo dicit sufficere distinctionem formalem ex natura rei, eamque ut minimum esse necessariam. An vero hæc distinctio formalis apud Scotum sit actualis in re vel solum virtualis, aut fundamentalis, & ita coincidat cum alia, quæ rationis rationatæ dicitur, non satis constat, nam varie loquitur, ut attingemus disput. sequenti: nunc opinio hæc in eo sensu à nobis tractanda est quo ponit in re distinctionem actualem; & in eo videtur illam sequi Ferr. 1. cont. Gent. cap. 24. & 42. & Fonseca. 2. Metaph. cap. 2. tex. 11. ubi id colligit ex textu Aristotelis, qui negat posse dari processum in infinitum in prædicatis essentialibus, quia si sola cogitatione distinguerebatur, nullum esset inconveniens dari in eis processum in infinitum. Idem reperit Fonseca lib. 4. capite 2. quæstione 4. sect. 3. & libro 5. cap. 7. quæstione 3. sect. 3. ad secundum.

VIII. Tertia sententia extreme contraria esse potest, hæc neque re, neque etiam ratione distingui, sed esse omnino idem, etsi diuersis vocibus significetur. Quæ opinio attribui potest Nominalibus, quatenus omnino negant, hæc vniuersalia in rebus reperiri: vix autem credibile est, opinionem hanc in mentem aliquius Philosphi venisse, ut argumenta in principio facta ad minimum concludunt.

IX. Vera ergo sententia est, hæc omnia ratione distingui, sumpto aliquo fundamento ex rebus ipsis, non tamen esse veram aliquam & actualem distinctionem, aut realem: aut ex natura rei inter omnes huiusmodi gradus, prout à parte rei coniuncti existunt. Hæc est opinio D. Thom. ut constat ex 1. parte, quæst. 50. artic. 4. ad 1. quæst. 76. art. 3. ad 4. & de ente, & essentia ca. 4. & sequentibus 7. Metaphys. lect. 4. & spe alias, eamque tenent communiter Thomistæ. Heru. quodlib. 1. quæst. 9. Capr. 1. dist. 8. quæst. 2. art. 3. Caiet. Soncin. & Soto locis citat. scdm præced. Greg. in 1. dist. 38. Gab. & alij Nominales. Et quoniam pars affirmatiua de distinctione rationis, euidenter probata est ar-

gumentis factis, & difficultatem non habet, nihil de illa addere oportet; fundamentum autem talis distinctionis declarabitur in solutionibus argumentorum, & magis in sequente sect.

Vera sententia declaratur.

VT probe mus alteram partem negantem aduertendum est, cum agimus de distinctione horum graduum, generis, differentia, & speciei, quatuor modis posse illa conferri seu comparari, primo prout à parte rei in diuersis rebus, seu speciebus inveniuntur, ut si animal quod est in homine comparatur cum specie leonis aut equi, vel, si animal prout est in leone comparatur ad differentiam rationalis, verbi gratia, vel aliam similem; & hæc comparatio est extra re, & impertinens: nam hoc modo constat, rationem genericam in re existentem, posse distingui realiter ab aliqua differentia, vel specie sua; quia in diuersis speciebus formalis unitas ipsius generis, secundum rem multiplicatur, sicut supra diximus formalem unitatem specificam prout in re existit, numero multiplicari in indiuiduis. An vero genus, prout à parte rei est in vna specie, distinguatur ab alia specie vel differentia eius, non solum realiter, sed etiam essentialiter, & quidditative, fortasse pertinet ad modum loquendi, & pendet ex probationibus huius sententia, explicaturque in solutionibus argumentorum.

Secundo possunt hæc comparari secundum se abstrahendo ab existentia tam in rebus, quam in intellectu; ad eum modum, quo in superioribus citauimus aliquos, dicentes, naturam secundum se, id est nude & solitarie sumptam, esse vniuersalem ut antecedit etiam omne opus intellectus: nam in eodem sensu videntur illi sentire prædicata quidditative inter se ex natura rei distingui. Quia si animal, verbi gratia, ex se & ante omnem intellectum habet positam aptitudinem ad varias differentias, & unitatem precisionis ex se communem multis speciebus, necessario consequitur habere ex natura sua distinctionem aliquam à differentis omnibus, quibus diuidi potest, & ab speciebus, ad quas potest contrahi. Positis autem his, quæ diximus de ratione vniuersalis, hæc comparatio locum non habet: ostendimus enim, nullum esse statum, in quo natura communis, quæcumque illa sit, habere possit aliquam unitatem præcisionis secluso intellectu, si ut in rebus ipsis existens illam habere non potest. Quia natura extra intellectum duplicem statum habere potest, actualis scilicet existentia, & possibilitatis, neque alius status medius fingi excogitariue potest, natura autem ut possibilis non aliter præscinditur, vel distinguitur à differentis vel speciebus possibilibus quam natura existens à differentis vel speciebus existentibus; neque est aliqua natura possibilis distincta à suis inferioribus indiuiduis, vel speciebus, si in re existens nunquam potest esse distincta: quia, natura existens & possibilis non sunt alia & alia, sed eadem in diuersis statibus considerata: hæc igitur comparatio reuera nulla esse potest, quæ in re habeat fundamentum.

Tertio comparari possunt genus & differentia tam inter se, quam cum specie quam componunt, prout sunt in intellectu præcise & abstracte eorum singula concipiente, & hoc modo constat illa distingui ratione ut diximus: an vero pliusquam ratione distinguantur, non potest (quod valde notandum est ad soluenda argumenta in principio facta) ex hac sola comparatione sufficienter colligi, nisi in rebus ipsis aliquod aliud maioris distinctionis signum inueniatur. Probatur, quia hæc est vis intellectus, ut præscindat & abstrahat ea, quæ in re non sunt actu distincta aut præcisa: ergo ex hoc, quod aliqua, ut obiecta menti, ratione distinguantur, non potest aliqua distinctio in re inter ea colligi: quia, sic ratione distingui nihil aliud est, quam distinctis conce-

ptibus intellectus obiecti, & diuerso modo aut sub diuersa habitudine concipi, quod totum stare potest sine distinctione in re. Et confirmari hoc potest ex his quæ supra diximus de conceptu obiectiuo entis, quomodo præcisus sit per intellectum, & secundum rem indistinctus ab omnibus inferioribus entibus: nam rationes ibi factæ eodem modo hic procedunt, easque statim breuiter attingemus.

XIII.

Quarto itaque modo possunt hæc comparari, prout in re existunt in vna & eadem specie, & in vno & eodem indiuiduo talis speciei, & hoc sensu reuera intenditur hæc comparatio in præsentē questione, & in eodem sensu dicimus, in Petro, v.g. non distinguere ex natura rei esse sensitium à rationali, nec gradum animalis à gradu hominis, & sic de reliquis.

Secundum
notabile.

Vbi est secundo considerandum in re ipsa, & in eodem indiuiduo duobus modis posse intelligi, gradum genericum distinguere ab specifico, vno modo vt vniuersale à particulari, alio modo vt indiuiduum ab indiuiduo saltem formaliter ex natura rei distincto. Prior modus distinctionis haberet locum, si verum esset vniuersalia à parte rei existentia actu & ex natura rei distinguere ab indiuiduis, in quibus existunt: & hoc modo videtur processisse, & consequenter locutus fuisse Scotus, quia animal, v.g. non descendit ad indiuidua nisi media specie, & ideo, si semel admittimus, naturam specificam vt sic, ex natura rei esse distinctam à differentia qua contrahitur ad indiuidua, pari ratione, satisque consequenter dicitur, naturam genericam eodem modo distinguere à gradu differentiali prius natura, quam ad indiuidua contrahatur. Hic vero distinctionis modus locum non habet in suppositis, quæ contra Scotum diximus de naturæ vniuersalitate, quod nullo modo sit actu in rebus neque in re naturæ existendi in indiuiduis, sed vt est tantum abstracta per intellectum. Si enim natura in re non habet vniuersalitatem, ergo nec habet vniuersalitatem generis, nec differentiam, nec speciem: ergo non possunt hæc in re distinguere, vt vnum vniuersale ab alio, seu à suo inferiori. Et confirmatur, quia rationes quibus supra ostensum est, vniuersale in re non distinguere à singulari, æque probant de quocunque vniuersali siue generico, siue specifico, respectu illius singularis, in quo existit: ergo in re nulla distinctio esse potest inter vnum gradum inferiorem, & superiorem vniuersaliter sumptos, cum à parte rei non distinguantur à singularibus.

XIII.

Solum igitur superest examinandum alter distinctionis modus, quo excluso, satis ostensum erit, nullam esse distinctionem ex natura rei inter hos gradus, Et in hoc est discrimen aliquod, & nonnulla maior difficultas in præsentē questione, quam in illa supra tractata de distinctione vniuersalis à differentia indiuiduali: nam seclusa differentia indiuiduali, non manet res singularis & indiuidua, & ideo nec potest manere res existens, quæ in re distinguatur à tali differentia: at vero in præsentē seclusa differentia specifica, potest intelligi gradus genericus, non solum in vniuersali, sed etiam in indiuiduo, & realiter existens: est enim Petrus, v.g. non solum hic homo, sed etiam hoc animal, & hoc rationale, & ideo seclusa per intellectum differentia specifica, adhuc potest intelligi gradus genericus, vt in indiuiduo & singulari existens, ac proinde adhuc habet locum questio, quomodo in indiuiduo distinguantur, hoc animal, & hic homo, seu hoc rationale: quod ergo in re non distinguantur, aliunde quam ex vniuersalitate probandum est.

XIV.

Vere sententiæ probatio prima.

XV.

Potest igitur probari primo ex indiuiduatione, quia in vno indiuiduo vna omnino & eadem est ac simplicissima indiuidualis differentia contrahens proxime & immediate ultimam speciem, & cum illa

ac per illam consequenter determinans omnes superiores gradus, ergo non possunt illi gradus inter se magis distinguere, quam vnusquisque à sua differentia indiuiduali distinguatur: sed nullus eorum distinguatur ex natura rei à sua differentia indiuiduali, vt probatum est: ergo nec inter se distinguuntur ex natura rei in eodem indiuiduo. Primum antecedens commune est apud Dialecticos, & Metaphysicos, vt refert & declarat late Fonseca lib. 5. cap. 28. quest. 14. sect. 3. vbi ostendit genus non respicere indiuidua, nisi mediante specie. Et ratio est, primo, quia ratio generica præcisè sumpta est indifferens, & quasi in potentia essentiali, vt per differentiam specificam determinetur: & ideo, donec intelligatur hoc modo determinata non est proxime capax indiuiduationis. Secundo, quia non est minus essentialis ordo inter differentiam genericam, specificam, & indiuidualem, quam inter superiores differentias esenciales magis & minus vniuersales vsq. ad specificam, sed corpus v.g. non est aptum contrahi per differentiam animalis nisi media differentia viuientis, neque vegetatiuum per differentiam rationalis, nisi media differentia sentientis: ergo neque animal est determinabile per differentiam indiuidualem huius animalis, v.g. Petri, nisi media differentia hominis seu rationalis: est ergo vna omnino indiuisibilis differentia indiuidualis, quæ contrahendo hominem ad hunc hominem, simul contrahit animal ad hoc animal: & sic de cæteris superioribus prædicatis. Vnde argumentor tertio, quia huiusmodi differentia indiuidualis vnica, & indiuisibilis sufficit ad determinandum in singulari totam, & integram rei essentiam, vt includit omnia prædicata specifica, generica, seu superiora, quæ in ea abstrahi, vel excogitari possunt: ergo superfluum esset, plures huiusmodi differentias Metaphysicas cōfingere in eodem indiuiduo. Et confirmatur à signis: nā hoc animal, v.g. quod est Petrus omnino intrinsece, & quasi essentialiter determinatum est, vt sit Petrus; & ideo omnino repugnat intelligere hoc indiuiduum animalis extra hoc indiuiduum hominis, & idem est de cæteris superioribus prædicatis: ergo signum est non determinari animal immediate, & secundum se ad hoc indiuiduum animalis, sed quatenus determinatum est ad esse hominis, ergo eadem differentia indiuidualis determinatur ad esse huius hominis, & huius animalis.

XVI.

Tandem confirmatur, nam res indiuidua vt sic, intelligitur esse proxime capax existentie: vniuersale n. vt sic id est, sua vniuersalitate existere non potest; & ideo quod prædicatum aliquod vniuersalius intelligitur, eo vt sic concipitur magis esse elongatum ab existentia, vt v.g. substantia in comuni non intelligitur apta ad existendum nisi determinetur ad materialem, vel immaterialem: & eadē est ratioe tota serie generalium prædicatorum vsq. ad ultimam speciem, quæ contracta ad suum indiuiduum est proxime capax existentie: ergo, sicut nullum indiuiduum existere potest, nisi sit in aliqua specie infima, vt est certissimum (præsertim seclusa falsa sententia de distinctione reali plurium formarum substantialium, essentialiter subordinatarum in eodem composito) ita nulla ratio generica determinari intelligitur ad proprium indiuiduum, nisi vt contracta & determinata ad aliquam speciem. Quod sanè in rebus præsertim simplicibus tam integris, quam partialibus videtur per se euidentissimum: quis enim fingat aut mente concipiat, Michaelē, v.g. per aliud esse hanc substantiam, hunc spiritum, & hunc angelum, aut animam rationalem Petri per aliud esse hanc animam, & hanc animam rationalem, & sic de alijs? Imo in quibusdam neq. abstractione mentis, potest satis concipi hoc indiuiduum, vt existens sub ratione generica, & non sub aliqua specifica, vt v.g. hæc substantia existens non intellectu hoc corpore, aut hoc spiritu: sit ergo constans omnia attributa

XVI.

XVI.

XVI.

bute essentialia in vno, & eodem indiuiduo vnica differentia singulari indiuiduari in vltima ratione specifica. Ex hoc autem aperte concluditur (quod in prima consequentia inferebamus) attributa essentialia in eodem indiuiduo, non posse magis inter se distingui, quam à differentia indiuiduali, quia illa est vna & indiuisibilis: ergo quæ per illam indiuiduantur, non possunt distingui vt duo indiuidua ex natura rei distincta, quia in distinctis indiuiduis eo modo quo distincta sunt, debent etiam distincta indiuiduales differentie reperiri: rursus quæ sunt omnino idem ex natura rei cū eadē differentia indiuiduali, & indiuisibili, non possunt inter se indiuidualiter distingui: ergo nullo modo distinguuntur ex natura rei, quia vt probatum est, distinctio ex natura rei non potest intercedere, nisi inter res indiuiduas & singulares vt sic.

Secunda probatio.

XVII. Secundo probatur assertio posita, quia in vno indiuiduo v. g. Petro, esse hoc animal & esse hunc hominem ab eodem physico principio, proueniunt, scilicet ab hac anima: vt per se manifestum est & declaratur scilicet. seq. sed in hac anima v. g. Petri esse rationalem sentitiuā & vegetatiuā (sive formaliter sive eminenter) non sunt gradus distincti ex natura rei: ergo nec gradus hominis & animalis distinguuntur villo modo in Petro: consequentia patet quia recte concludimus, hoc animal non distingui realiter ab ipso homine, quia hac anima quæ dat esse animalis, non est distincta realiter ab ea quæ dat esse hominis: ergo eodē modo concluditur non distingui ex natura rei. Dices hoc argumentum procedere ex æque ignorantia: nam qui hanc distinctionem ponit in cōposito ponit etiam in forma, & in quacūq; alia re etiam physice simplex sit. Respondetur, esto ita sit consequenter loquendum in ea sententia, merito tamē reuocari argumentū & difficultatē ad radices horum graduum, & ad simplices entitates physicas quia in eis clarius apparet potest, quam superflue & sine causa fingatur hæc distinctio: cum nullum sit sufficiens eius iudiciū in fundamento & radice talium graduum. Quod sic patet, nam anima rationalis v. g. in re vna simplex forma est, quæ si consideretur vt principium efficiens operationum omnium, quæ in homine sunt intelligitur esse vnum emittens, & quasi vniuersale principium earum, neque oportet in ea fingere varias entitates, aut modos reales ex natura rei distinctos, per quos sit principale, & radicale principium talium operationum: alioqui etiam in forma, vel luce solis, quatenus potest esse principium vniuersale plurium actionum fingendi essent varij gradus seu modi entis, ex natura rei distincti. Similiterq; philosophandum esset in omni generali principio plurium actionū vel effectuum, quoq; est alienum ab omni ratione, & recta cōceptione: quia, quæ sunt in inferioribus distincta, sunt in superiori principio vnita. Igitur anima rationalis per suam entitatem in re omnino eandem, & simplicē, est principium radicale omnium humanarum operationū absq; vlla distinctione actuali quæ in ipsa sit, vt habet rationē talis principij, quāuis per conceptus inæquatos possit à nobis multipliciter cōcipi, atq; ita ratione distingui in ordine ad varias operationes. Ergo eodem modo eadem anima in genere causæ formalis cōfert homini omnes gradus viuentis animalis, & hominis secundum eandem omnino realitatem absq; vlla distinctione actuali, quæ in ipsa inueniatur ex natura rei. Patet consequentia, tum quia eadem est ratio de anima in vno & in alio genere causæ considerata: tum etiam, quia tantum, seu per idem est anima principium radicale operationum, per quod est principium formaliter constituens operantem. Imo non aliter distinguuntur à nobis in anima illi gradus, quam in ordine ad operationes. Vnde, si in ordine ad illas non est necessaria

distinctio ex natura rei in earum principio, neque in ratione informandi erit necessaria.

Quod si in his gradibus, qui sumuntur in ordine ad diuersas operationes, non est necessaria distinctio ex natura rei, multo minus erit necessaria in aliis superioribus, vel inferioribus generibus, aut differentiis, vt sunt v. g. ratio corporis aut substantiæ, vel si de formis loquamur, ratio formæ substantialis, vel formæ corporis: nam hoc ipso, quod aliqua est forma materiæ, actuans substantialem potentialitatem, eius est forma substantialis, & est etiam forma corporis: hoc autem inseparabile est, & indistinguishibile ex natura rei à quacūq; forma actuante materiā, & componente cū illa vnum substantiale cōpositum. Similiter inferiora genera, vt est ratio bruti sub animali, & alia huiusmodi minus possunt distingui, quā prædicti gradus in homine; nam, si in anima hominis, vt est principium variarū opinionū, non reperitur distinctio ex natura rei, multo minus reperiri poterit in anima bruti v. g. in ordine ad operationes sensitiuas tali modo, in eo gradu, & ordine effectas.

Probatio tertia.

XIX. Tercio est optima ratio à priori, quia hæc abstractio generum & specierum, vt per intellectum fiat, habet sufficiens fundamentum tum in ipso, tum in rebus, absq; vlla distinctione actuali quæ in ipsis rebus antecedit: ergo non est talis distinctio asserenda. Probatur consequentia, quia tota ratio introducendi hanc distinctionem sumpta fuit ex modo concipiendi nostro, & consequenter ex modo loquendi in modo concipiendi fundato: ergo si ob hanc causam, in illa distinctio necessaria non est, neque etiam est credenda, quia distinctiones reales, vel ex natura rei non sunt multiplicandæ sine fundamento. Primum autem antecedens licet probatum sit tractando de conceptu entis, & de identitate inter communem naturam & indiuiduam, hic declaratur breuiter, & probatur. Quia, vt intellectus illos conceptus formet atq; præscindat, ex parte rerum sufficit conuenientia, & similitudo earum inter se, magis vel minus perfecta, cū aliqua dissimilitudine & disconuenientia ex parte vero intellectus sufficit quod possit id in quo res conueniunt, concipere per modum vnius, præcise illud cōcipiendo, sed hoc totum fieri potest absq; actuali distinctione graduum, quæ in re ipsa sit: ergo. Probatur minor exemplis supra adductis: nam duo homines conueniunt inter se in ratione hominis, & distinguuntur vt indiuidua sunt absq; distinctione in re inter rationem communem, & indiuidualem differentiam. Item Deus & creatura conueniunt in ratione entis realis, & differunt in ratione talis entis absq; distinctione inter rationem communem, & propriam, neque ex parte Dei, vt est certum, neq; ex parte creaturæ quia nullus gradus præscindendi potest in creatura, si positius & realis est, qui non habeat illam conuenientiam cum Deo in ratione entis. Hæc ergo exempla declarant, eandē omnino rem posse esse principium & fundamentum conuenientie & differentie cum alia, ob maiorem vel minorem similitudinem cum illa absq; vlla distinctione actuali, quæ in ipsis rebus antecedit.

Quod non solum verum habet in conuenientia analogā, vt quidam significant, sed etiam in vniuersali, vt satis declarat exemplum de conuenientia specifica, & differentia indiuiduali, & alia adduci possunt de vniuersalioribus, seu genericis conuenientijs: nam sensus communis v. g. conuenit cum visu in perceptione coloris, & inde facile abstrahi potest conceptus communis, cum auditu autē conuenit in perceptione soni, & potest inde alius conceptus abstrahi: nemo autem dicet, vim percipiendi sonū & colorem ex natura rei distingui in ipso sensu communi.

XVIII.

XIX.

XX.

ni. Simile est de luce solis quatenus cum calore conuenit efficiendo calorem, & cum siccitate in exsiccando. Item qualitates mediæ inter extremas contrarias, ut color viridis, aut rubeus inter albedinē, & nigredinē, & liberalitas inter auaritiam & prodigalitatem, habent quandam conuenientiam & dissimilitudinem cum extremis: nam liberalitas comparata ad auaritiam differt ab illa, & conuenit cum prodigalitate in vi & propensione effundendi se, & comunicandi, comparata uero ad prodigalitatem differt ab illa in moderatione, & conuenit cum auaritia in retinendo: vanum autem esset fingere in liberalitate varios gradus, seu modos reales ex natura rei distinctos propter has intellectus nostri comparationes & conceptiones, quæ (si res attente consideretur) fere possunt in infinitum multiplicari, & vix possunt differentiarum adeo simplices excogitari, quas intellectus diuidere non posset inueniendo in eis conuenientiam, & differentiam cum aliis rebus, ut in homine quatenus rationalis est, inuenit conuenientiam cum angelo in intelligendo, & differentiam in modo intelligendi; & sic de aliis. Satis igitur ex his constat, huiusmodi conceptus intellectus non esse sufficientia signa distinctionis actualis rerum.

Augmentorum solutio.

XXI.
Compositio
ex genere
& differen-
tia, compositio
rationis.

Ad primum argumentum in principio positum respondetur compositionem ex genere, & differentia non esse realem compositionem, sed rationis tantum: quia, ut bene probat argumentum, sine distinctione ex natura rei, neque compositio vera, & quæ in re sit, intelligi potest: quia compositio nihil aliud est, quam distinctorum unio: ubi ergo non est distinctio in re, neque compositio esse potest: est ergo hæc rationis compositio. Dicitur autem hæc compositio non esse omnino per rationem contacta, non quia in re actu antecedat, sed quia in re est fundamentum ut intellectus possit concipere vnam rationem ut potentialem, & præcisam ab altera, & aliā ut actuaalem, & determinatam alteram, & ita proprie compositio tantum est in conceptibus: in re uero solum per extrinsecam denominationē à conceptibus, & hoc modo dicitur esse compositio rationis. Quocirca huiusmodi compositio non repugnat Deo propter solam simplicitatem, ut infra dicam, sed etiam ratione illimitationis, & eminentiæ diuinæ. Nam in primis ob hanc causam non potest habere conuenientiam vniuocam cum creatura, & consequenter, nec genericam. Deinde non potest in Deo aliqua ratio communis ita abstrahi & præcindi, ut non includatur in qualibet ratione propria & particulari propter summam Dei illimitationem, & simplicitatem, quod etiam repugnat compositioni generis & differentia.

XXII.
Definitio
omnis partes
quatenus
rei cum suis
commensu-
rantur.

Ad confirmationem respondetur, partes definitionis, non proprie dici significare partes rei, sed habere quandam proportionem cum partibus rei, ut D. Thomas exponit 7. Metaph. lect. 9. quia se habent genus, & differentia ad modum materiæ & formæ, quæ sunt partes rei, à quibus propter eam genus & differentia sumi dicuntur, ut scilicet. seq. latius explicabimus. Deinde dicitur, definitionem esse opus intellectus, & necessario requirere compositionem aliquam veram & propriam ex distinctis conceptibus, sicut definitio voce prolata distinctis vocibus partialibus constare debet; explicat enim distinctæ rei naturam, quod à nobis vna voce, vel vno simplici conceptu fieri non potest; & hac ratione dicitur constare ex partibus: non est tamen necesse, ut singulæ partes definitionis explicent singulas partes definitionis in re distinctas, sed vnaquæque dicere potest totam naturam, vel entitatem definiti, vna tamen dicit illam confuse, & sub ratione aliqua communi & potentiali; alia uero sub ratione magis determina-

ta & propria; & huiusmodi rationes diuersæ possunt vocari partes definiti, non secundum rem, sed secundum rationes tantum: nam definitum, ut definitum, dicit denominationem rationis.

Ad secundum respondetur, genus & differentiam dicere essentias, seu rationes essentielles diuersas secundum rationem, non secundum rem: atque hoc modo genus dicitur esse extra rationem differentia, & differentia etiam extra rationem generis: nam vtriusque ratio ita mente concipitur ac præcinditur ut secundum eam præcisionem, & abstractionem, neutra in altera formaliter includatur: ad quod non est necesse, ut in re ipsa distinguantur in vna & eadem re, sed ex parte generis satis est, quod ratio eius, ut tali conceptioni respondet, non constituatur intrinsece per differentiam diuisiuam eius, & consequenter, ut possit in re inueniri absque tali differentia: ex parte autem differentia, ut genus dicatur esse extra rationem eius, satis est, quod in eius præciso conceptu obiectiuo, non includatur conceptus obiectiuus generis, sed concipiatur differentia ut actus generis, omnino ratione distinctus. Atque hoc etiam satis est, ut genus & differentia dicantur comparari ut potentia & actus essentialis, non secundum rem, sed secundum rationem tantum: nam qualis est compositio, tales esse debent actus & potentia, est autem hæc compositio rationis, ut diximus: eodem ergo modo dicitur componi vnum per se ex genere & differentia secundum rationem, & non secundum rem, & ideo tale compositum est maxime per se vnum, quia componentia in re vnum sunt, & secundum rationem per se comparantur, & subordinantur. Et hoc sensu dixit D. Thomas 7. Metaph. lect. 12. differentiam non addigeneri, ut diuersam essentiam ab illo, sed ut contentam in eo implicite sicut determinatum continetur in indeterminato: & hac de causa ex eis componi vnum per se.

Ad rationem respondetur, dupliciter nos posse loqui de genere, & differentia. Primo ut à parte rei existunt: secundo, ut per intellectum præcinduntur. Priori modo cum genus & differentia in re non distinguantur in vnaquaque specie, genus & differentia eandem habent essentiam quam species, quamuis diuersimode illa significetur per conceptus aut verba significantia genus & differentiam ut D. Thomas nuper citatus dixit. Atque hoc modo genus prout in re est, actu includit differentias oppositas, prout est in diuersis speciebus, quo modo dicuntur in genere latere æquiuocationes. Et sic etiam dixit Aristot. 10. Metaphys. capit. 11. text. 24. genus prout in vna specie existens diuersum esse à se ipso prout est in alia. Neque obstat quod differentia illæ oppositæ sint quia genus sic consideratum non habet realem unitatem, sed multiplicatur eius formalis unitas in diuersis speciebus & ideo in eis potest oppositis differentiis actuari, vel potius eis identificari. Secundo autem modo, & magis proprie ac vitate loquimur de genere & differentia, ut substant abstractis & præcis conceptibus nostris: & sic solum illud dicitur esse de essentia vniuersali quod per se necessarium est ad formalem rationem, & constitutionem rei ut sic conceptæ: & hoc modo (ut dictum est) & differentia diuisiua non sunt de essentia generis, nec genus de essentia differentiarum: tamen tota hæc distinctio & præcisio est per operationem intellectus, ad quam dicitur habitudinem, seu eam inuoluit, & constitat essentia, quando nominibus generis, & differentia significatur.

Tertium argumentum, & omnia quæ in illo indicantur, sæpe soluta sunt in superioribus, nam eadem argumenta sunt in specie respectu indiuiduorum, & in ente respectu inferiorum. Dico ergo genus, prout est à parte rei coniunctum cum differentia sua, esse prorsus inseparabile ab illa: & à tali differentia dicimus in re ipsa non distinguere: quod uero genus, prout est

est in vna specie, sit separabile in re à differentia alterius speciei, nullum argumentum est quod in vna & eadem specie genus & differentia distinguantur, quia genus prout in re est in vna specie, & in altera, non est realiter vnū & idem, sed ratione & abstractione tantum: solum ergo includitur distinctio rationis, cuius in re ipsa est aliquod fundamentum, nimirum similitudo aliqua diuersarum naturarum incompleta, & imperfecta, quæ esse potest in re absque actuali distinctione, vt declaratum est. Illa vero locutio quod differentia contrahit genus, vel actuali illud, dicit ordinem ad conceptus nostros, & ideo sufficit distinctio rationis ad illius veritatem, & proprietatem.

XXVI. Quartum argumentum tangit difficultatem quæ sequentem postulat sectionem: cetera verò argumenta, quæ afferebantur ad ostendendam distinctionem ex natura rei inter genus & speciem, inter se & differentiam ac speciem inter se, cum supponant distinctionem ex natura rei inter genus, & differentiam inter se, facile habent ex dictis solutionem. Vnde ad primum respondetur genus & differentiam non comparari ad speciem, vt partes ex natura rei distinctas, sed solum ratione. Et hoc satis esse, vt genus, vel differentia cum præcisione sumpta non possint prædicari de specie, vt declaratum est. Ad primam confirmationem etiam patet solutio ex dictis: nam, licet in homine animal sit idem cum homine, & in equo sit idem cum equo, non sequitur hominem & equum esse idem inter se, quia non sunt realiter vnum animal, sed solum habent similitudinem in esse animalis; ratione cuius in vno animalis conceptu conueniunt, & hoc satis est vt animal sit vniuocum, & secundum eandem rationem concepta de vtroque dicatur, quamuis secundum rem aliam essentiam realem habet animal in homine, quam in equo, & è contrario. Ad vltimam confirmationem negatur assumptum: nihil enim repugnat, vt sæpe etiam est ostensum, rem omnino eandem, & sine vlla distinctione, quæ ex natura rei in ipsa sit, fundare similitudinem & differentiam ad aliam: quia possunt imperfecte & secundum quid tantum assimilari, simpliciter tamen differre.

SECTIO X.

Vtrum abstracta Metaphysica generum, & specierum, & differentiarum vere possint inter se prædicari.

I. **A**bstracta Metaphysica voco ea, quæ à conceptibus Metaphysicis abstrahuntur, vt animalitas, rationalitas, & similes: voco autem illa abstracta Metaphysica, vt illa distinguam à physicis, vt sunt albedo, color, &c. inter quæ non est dubium, quin possint verè & propriè prædicationes fieri; vt albedo est color, & similes. De prioribus ergo terminis, & propositionibus, quæ ex illis conficiuntur, vt animalitas est rationalitas, & similibus. Scot. in d. 2. q. 7. & d. 5. q. 1. & in prædicab. q. 16. sentit falsas esse propter distinctionem extremorum formalem, & ex natura rei. Soto vero in quæst. 3. vniuersal. art. 2. dicit Scotum in hoc differre ab omnibus realibus; vnde contrarium ipse opinatur ex opposito fundamento, scilicet, quia sola distinctio rationis non sufficit ad falsitatem propositionis.

II. Sed non solum Scotus, verum etiam alij authores censent illas locutiones esse negandas, non ob distinctionem ex natura rei, sed ob modum significandi, qui adiuncta distinctione rationis, sufficit efficere falsam propositionem, quando vna ratio formalis præcise concepta prædicatur de altera ratione distincta, similiter præcise concepta, quod in illis locutionibus fit. Quia termini abstracti significant rationes formales præcise, vnde cum vna de altera prædica-

tur, significatur, quod vna sit altera, non tantum secundum rem, sed etiam secundum præcisionem mentis & secundum rationem, quod falsum est, & hoc modo tenet hanc sententiam Niphus lib. 3. Metaph. disp. 2. & Caiet. de ente & essentia. cap. 4. & significat D. Thom. ibidem c. 3. & 4. & confirmari potest, quia hæc abstracta significant naturam per modum partis: sed vna pars non potest vere prædicari de alia nec de toto: vnde dici communiter solet, etiam genus ipsum, v. g. animal si præcise sumeretur per modum partis, non posse vere prædicari de specie, solumque vere prædicari, quatenus confuse saltem significat totum, quod est in specie: vel quia adæquate significat id quod habet talem naturam, quod est ipsum totum: ergo multo minus possunt verificari propositiones illæ in abstracto sumptæ.

Quod si obicias, si in abstractis accidentium possunt fieri prædicationes huiusmodi, cur non in abstractis substantiarum? Respondetur ex Scoto, quia hæc abstracta sunt vltima abstractione, id est tali abstractione vt vltius abstrahi non possint, seu in alia magis abstracta resolui: accidentia vero quæ in abstracto significantur iuxta cōmunem vsum, & in quibus dicimus posse fieri illas prædicationes, non sunt abstracta vltima abstractione, possent enim vltius resolui seu abstrahi, vt si ab albedine abstrahatur albedineitas, à colore coloreitas: tunc enim in his abstractis, etiam non possunt fieri prædictæ prædicationes: militat enim eadem causa. Proprius vero ac formalius dicitur eandem esse rationem substantiarum & accidentium, si abstractio sit eisdem rationis, scilicet, aut Physica aut Metaphysica, inter has vero esse diuersam rationem. Nam per abstractionem physicam, scilicet albedinis à subiecto non abstrahitur essentia ab ipsa re (vt sic dicam) quam constituit: sed abstrahitur forma à subiecto: & ideo ex vltima abstractionis solū tollitur prædicatō vniuersalis per modum proprii, vel accidentis, quia vt sic non potest talis forma de subiecto suo prædicari, nec de composito, quia ad hoc comparatur tanquam pars: ad illud vero vt res ab eo distincta, & non significatur vt in eo existens, sed vt per se stans. Denique vt sic non significat villo modo habentē formam, nec supponit pro illo, sed solum pro ipsa forma, quam significat. Et simile huius in substantiis erit, si formam à composito abstrahamus, & abstracte significemus, vt animam ab animato, &c. sic enim non poterit abstractum de concreto prædicari: inter abstracta vero poterūt fieri prædicationes superiorū de inferioribus: nam anima recte de tali anima prædicatur. Per aliam vero abstractionem Metaphysicam abstrahitur essentia ab entitate, quam constituit, & formaliter concipitur ac significatur, vt cum dicitur albedineitas, & ideo in his abstractis non possunt fieri veræ prædicationes quando rationes conceptæ distinctæ sunt saltem secundum rationem.

IV. Inter has sententias vltima veritatem magis attingit: tamen vt re amplius explicemus, distinguere hæc possumus quatuor prædicationum genera: primò enim prædicari potest abstractum superius, & quasi genericum de abstracto inferiori, quasi specifico & integro, vt cum dicimus: Humanitas est animalitas. Secundò potest prædicari idem abstractum genericum de abstracto non speciei, sed solius differentie, quod comparatur ad aliud tanquam formale ad materiale, vt sic dicamus, rationalitas est animalitas. Tertiò potest è contrario prædicari hoc abstractum formale seu differentiale de abstracto specifico, vt in hac, humanitas est rationalitas. Quartò potest idem abstractum differentie dici de abstracto generico seu materiali, vt in hac, animalitas est rationalitas.

V. Ab hac ergo vltima prædicatione incipiendo, videtur mihi in rigore falsa, propter rationes factas: & quia illa duo extrema, prout præcise & abstracte significantur, nullo modo comparantur, ita vt vnum in alio